

Wstęp do twojej prywatności

WIEDZA W PIGUŁCE

Gabriel Garcia Marquez, pisarz kolumbijski i laureat nagrody Nobla, powiedział:

Każdy z nas ma trzy życia: życie publiczne, życie prywatne, i życie sekretne.

Życie publiczne prowadzimy wśród innych – w pracy i w szkole, w sklepie i na koncercie. Życie prywatne prowadzimy wśród bliskich – z rodziną, przyjaciółką, chłopakiem. Życie sekretne jest tylko nasze.

Fakt, że mamy życie sekretne, jest całkowicie naturalny. Dotyczy to zarówno spraw ważnych, jak nasze emocje czy błędy, jak i nieważnych. Bo, jak powiedział Cory Doctorow, brytyjski pisarz science-fiction:

Nie chodzi o to, że Pan nie wie, co ja robię w ubikacji. Chodzi o to, że ja nie chcę, by Pan na to patrzył.

Każdy z nas ma prawo do życia publicznego, do życia prywatnego i do życia sekretnego. Słownik języka polskiego definiuje słowo „prywatny” jako:

- stanowiący czyjąś osobistą własność,
- niepodlegający państwu ani żadnym instytucjom publicznym,
- dotyczący czyichś spraw osobistych i rodzinnych.

Prywatność to tyleż samo co nieformalność, kameralność, nieoficjalność, poufność, intymność.

Pierwsze nowoczesne spostrzeżenia dotyczące prawa jednostki do prywatności pojawiły się w 1890 roku w Stanach Zjednoczonych, kiedy to dwaj profesorowie prawa, Brandeis i Warren, pisali o prawie do tajemnicy, samotności, wyłączności. We współczesnym świecie często zapominamy, że prywatność jest wartością. Przypominamy sobie czasami, gdy przeczytamy o złamaniu prywatności aktorów i celebrytek, chociażby przez natrętnych fotografów. Dopiero gdy coś tracimy, zdajemy sobie sprawę z tego, jak bardzo to jest cenne.

Naszą prywatność, przynajmniej teoretycznie, chroni państwo, bo wynika to z praw przysługujących każdemu obywatelowi. Artykuł 47 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej mówi wprost: „Każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym”. Jednak w praktyce zachowanie prywatności jest coraz trudniejsze, a jej ochrona – iluzoryczna. Kamery nagrywające nasze życie instalowane są w szkołach, firmach, sklepach, autobusach, pociągach, na ulicach. Urządzenia komunikacyjne, z których korzystamy, z jednej strony ułatwiają nam życie pozwalając na pracę, naukę i zabawę przez elektroniczne media, z drugiej zaś działają jak idealne „czarne skrzynki” rejestrujące każdą naszą życiową aktywność. Publiczną, prywatną i sekretną.

A jeśli taka informacja jest zapisana, to ktoś, kiedyś może z niej skorzystać. I nie zawsze w naszym interesie.

POMYŚL NA LEKCJĘ

Celem lekcji jest uświadomienie, jak łatwo we współczesnym świecie zapomnieć o granicach prywatności i wpaść w pułapkę publikacji często nawet bardzo intymnych zdjęć i informacji. Możemy nawet nie wiedzieć, że staniemy się obiektem żartów, kpin, a nasze zdjęcia będą krążyć w internecie bez naszej wiedzy i kontroli. Na tydzień przed lekcją podziel klasę na

cztery grupy. Poproś, aby pierwsza, licząca 3 osoby, założyła fikcyjne konta na jakimś portalu społecznościowym (lub skorzystała z kont już istniejących) i przez tydzień umieszczała na nich różne informacje o sobie. Konta mają sprawiać wrażenie autentycznych i być całkowicie otwarte. Jeżeli chcesz połączyć wiedzę o edukacji medialnej z wiedzą o literaturze bądź filmie, poproś, aby uczniowie i uczennice założyli konta bohaterów literackich lub filmowych. Przykładowi bohaterowie: Harry Potter, Herkules Poirot.

Cele operacyjne

Uczestnicy i uczestniczki:

- rozumieją, że prywatność jest przypisana każdemu człowiekowi, stanowi wartość i prawo;
- rozumieją, że istnieją konsekwencje nieostrożnego publikowania swoich zdjęć, prywatnych informacji o sobie itp;
- potrafią ocenić zagrożenia związane z przekazywaniem informacji na temat znajomych lub własnej osoby;
- dokonują refleksji nad współczesną przestrzenią internetu.

Przebieg zajęć

1.

Czas: 10 min
Forma: rozmowa
Pomoce: np. wydrukowane wiadomości z profili lub opcjonalnie komputer, telewizor lub ekran

Rozpocznij lekcję od przedstawienia fikcyjnych osób (można użyć do tego ćwiczenia komputera nauczyciela/nauczycielki i ekranu/telewizora albo wcześniej wydrukować print-screeny profili). Poproś, aby osoby, które założyły profile, przedstawiły się.

2.

Czas: 15 min
Forma: praca w grupach
Pomoce: Karty pracy dla grup, zdjęcia z profili

Następnie drugiej grupie rozdaj polecenia z **karty pracy A**, a trzeciej – **karty pracy B** i zdjęcia z profili, czwartej – **karty pracy C**. Druga grupa to złodzieje danych i handlarze nimi, trzecia to wesołkowie, żartownisie, czwarta – znajomi, przyjaciele i rodzina. Poproś uczniów i uczennice o analizę profili pod kątem pytań.

3.

Czas: 15 min
Forma: prezentacja

Prezentacja pracy grupowej, wspólne wnioski. Tak poprowadź rozmowę, aby zauważyć, że wokół nas są ludzie, którzy życzą nam dobrze, kochają nas, lubią; są i żartownisie, którzy mogą kogoś urazić, nawet o tym nie wiedząc; ale też są osoby nieprzychylnie, które mogą zarabiać na naszej łatwowierności i naiwności. Zwróć uwagę, że przed każdą publikacją np. zdjęć w sieci uczniowie i uczennice powinni się zastanowić, co może stać się z owym materiałem. Mamy prawo do prywatności, ale też w naszym interesie leży, aby jej chronić.

4.

Czas: 5 min
Forma: dyskusja
Pomoce: akty prawne

W ramach podsumowania przedstaw akty prawne dotyczące prywatności w sieci: art. 8 Europejskiej konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, art. 17 Międzynarodowego paktu praw obywatelskich i politycznych, art. 47, art. 49 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Ewaluacja

Czy po przeprowadzeniu zajęć ich uczestnicy i uczestniczki:

- podejmują refleksję na temat publikowania informacji osobistych w sieci?
- wiedzą, że publikowanie prywatnych informacji może wiązać się z niebezpieczeństwem?
- oceniają zagrożenia w sieci?

Opcje dodatkowe

Ćwiczenie nr 4 można zmodyfikować, wręczając grupom wskazane akty prawne. Uczniowie i uczennice czytają teksty i wybierają tzw. słowa-klucze, po czym komentują i tłumaczą innym treść owych dokumentów.

MATERIAŁY

- karta pracy A
- karta pracy B
- karta pracy C

ZADANIE DLA UCZNIA

Wyobraź sobie, że ubiegasz się o pracę, a nowy pracodawca może zobaczyć twój profil na portalu społecznościowym. Wypisz wszystkie informacje prywatne, które usuniesz i te, które będziesz chciał/chciała podkreślić, by sobie nie zaszkodzić.

SŁOWNICZEK

- **wizerunek**: sposób, w jaki ktoś postrzega sam siebie lub jak widzą go inne osoby
- **prywatność**: możliwość utrzymania informacji i danych o sobie w tajemnicy

CZYTELNIA

- Seria poradników Fundacji Dzieci Niczyje na temat prywatności: <http://dzieckowsieci.fdn.pl/poradniki> (dostęp: 30.12.2014)
- <http://www.panoptikon.org/wiadomosc/co-warto-wiedziec-o-sledzeniu-i-profilowaniu-w-sieci> (dostęp: 30.12.2014)
- G. Pruszczyk, K. Śliwowski, Komunikacja, http://www.panoptikon.org/sites/panoptikon.org/files/panoptikon_poradnik_komunikacja.pdf (dostęp: 30.12.2014)
- G. Pruszczyk, K. Śliwowski, Browsing "wirtualne" zagrożenie, http://www.panoptikon.org/sites/panoptikon.org/files/panoptikon_poradnik_browsing.pdf (dostęp: 30.12.2014)

Tekst: Radek Czajka, Jarosław Lipszyc, scenariusz: Małgorzata Bazan, konsultacja merytoryczna: Wojciech Budzisz, Łukasz Wojtasik, Michał Woźniak. Materiał pochodzi z serwisu edukacjamedialna.edu.pl prowadzonego przez Fundację Nowoczesna Polska.

Udostępniono na licencji [Creative Commons Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/).

Źródło: <http://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/wstep-do-twojej-prywatnosci/>.

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Mobilne Bezpieczeństwo, dofinansowanego ze środków Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji.

Podstawa programowa:

2014/III/informatyka/c1

2014/III/informatyka/c5

2014/III/informatyka/t7

Nowa podstawa programowa:

Wychowanie do życia w rodzinie, IV–VIII klasa

Treści nauczania

Uczeń świadomie i odpowiedzialnie korzysta ze środków społecznego przekazu, w tym z internetu, dokonując wyboru określonych treści i limitując czas im poświęcany.

Etyka, IV–VIII klasa

Treści nauczania

Uczeń objaśnia, czym jest szacunek, przyjaźń, życzliwość, altruizm, troska, bezinteresowność, wolontariat, koleżeństwo, wdzięczność, współczucie, empatia, zaufanie, nietykalność osobista, tolerancja, dobro wspólne, naród, pluralizm, współdziałanie, sprawiedliwość, praworządność, solidarność, patriotyzm, bohaterstwo, wolność polityczna.

Etyka, liceum i technikum

Treści nauczania

podaje przykłady właściwego i niewłaściwego wykorzystywania nowych technologii, w szczególności technologii informatycznych.

Informatyka, liceum i technikum

Treści nauczania

podaje przykłady wpływu informatyki i technologii komputerowej na najważniejsze sfery życia osobistego i zawodowego; korzysta z wybranych e-usług; przedstawia wpływ technologii na dobrobyt społeczeństw i komunikację społeczną.

bezpiecznie buduje swój wizerunek w przestrzeni medialnej.